

Nedeľa dobrého pastiera, Jn 10, 1 – 10

Štvrtá nedeľa vo veľkonočnom období je zasvätená predstaveniu Ježiša ako Dobrého pastiera. Je to obraz, ktorý bol stále veľmi blízky nám kresťanom. Už od 3. stor. začali kresťania zobrazovať Ježiša oblečeného v krátkej tunike, podobne ako boli zvyčajne oblečení pastieri vtedajšieho času. Obrazy, ktoré z histórie nachádzame na sarkofágoch alebo na iných miestach chcú povedať, že dôverujú tomuto pastierovi dokonca aj vtedy, keď treba prejsť temným údolím smrti. Odvolávajú sa pritom na žalm č. 23.

Pri spomienke na dobrého pastiera nám určite napadne Ježiš, ktorý drží na pleciach stratenú ovečku, alebo obraz, na ktorom Ježiš privádza celé stádo k oáze, kde sa ovečky môžu napiť. Aby sme mohli dobre pochopiť odkaz dnešného evanjelia, musíme zabudnúť na tieto obrazy. V úryvku dnešného evanjelia Ježiš neponúka podobenstvo, ale hádanku, ktorá núti rozmýšľať. V závere tejto reči sám evanjelista Ján konštatuje, že tí, ktorí ho počúvali, tí hádanku nerozriešili. Ten kto z poslucháčov riešenie hádanky rozlúštil, ten sa tak rozčúlil, že vykrikol: „*Je posadnutý zlým duchom a šalie. Čo ho počúvate?!*“ (Jn 10, 20)

Čo také provokačné Ježiš povedal? Ak by sa bol býval predstavil len ako pastier svojich oviec, t. j. dvanástich apoštolov, určite by nikoho nebol býval vyrušil. Avšak jeho poslucháči sa rozhorčili a zostávajú dotknutí hádankou, pretože pochopili, že osoby, o ktorých Ježiš hovorí ako o zlodejoch a zbojníkoch, sú práve oni. V závere celej epizódy ho dokonca práve preto chcú chytiť a ukameňovať. Ježiš musí odísť a skryť sa za Jordánom.

Zachovala sa nám v evanjeliu zmienka o čase a aj o mieste, kde Ježiš hovoril svoju hádanku. Udialo sa tak v Jeruzaleme, pravdepodobne priamo v chráme alebo v jeho blízkom okolí. Ježiš už vyčistil chrám od predavačov a teraz ho počúvajú kňazi a farizeji. Zachoval sa nám aj zápis o čase, kedy sa toto dialo; bolo to v čase sviatkov Posvätenia chrámu. Je to ten sviatok, keď Ježiš otvoril oči slepému od narodenia a predstavil sa ako svetlo sveta. Nakoniec povedal, že niektorí si myslia, že vidia, ale sú slepí. Im Ježiš odpovedal: „*Keby ste boli slepí, nemali by ste hriech. Vy však hovoríte: »Vidíme.« A tak váš hriech ostáva.*“ (Jn 9, 41) Sú to ľudia, ktorí sú tak naviazaní na svoje presvedčenia, na svoje vlastné istoty, že si nechcú nechať otvoriť oči... Práve im ako pomoc otvoriť si oči Ježiš ponúka na zamyslenie svoju „*hádanku*“. Cieľ je zamyslieť sa, nechať sa osloviť...

Ježiš povedal: „Veru, veru, hovorím vám: Kto nevchádza do ovčince bránou, ale prelieza inokade, je zlodej a zbojník. Kto vchádza bránou je pastier oviec. Tomu vrátnik otvára a ovce počúvajú jeho hlas. On volá svoje ovce po mene a vyvádza ich.

Začiatok je provokačný. Ježiš hovorí o zlodejovi a zbojníkovi, ktorý prelieza ohradu nielen na to, aby kradol, ale dokonca, aby zabíjal. Na akú situáciu a na čo Ježiš poukazuje? O kom to hovorí? Aby sme ho pochopili, musíme si vysvetliť termín „ovčinec“. My sme zvyknutý predstaviť si ovčinec, v ktorom sú zhromaždené ovečky a tam pokojne nocujú. Avšak grécky termín, ktorý je tu použitý, je „aule“. Tento termín neznamena ovčinec. Preto vzniká nedorozumenie. Termín „aule“ sa v Písme nachádza 177-krát a znamená „nádvorie“, „átrium“; nikdy nie ovčinec. Teda Ježiš hovorí o chrámových nádvoriach a múroch (ohradách), ktoré obkolesujú chrám a sú určené pre rôzne stavy návštevníkov (pohanov, židov, kňazov, veľkňaza) a hovorí, že dnu, v ohradách chrámového nádvoria sú ovečky, ktoré sú tam „uzatvorené“, aby tak mohli byť zneužívané, ba dokonca sú tam „ukradnuté“ či „zabité“.

Čo znamená ohrada? Ohrada predstavuje tradíciu, v ktorej bol udržiavaný jednoduchý ľud. Bol im odovzdaný falošný obraz Boha. Boha, ktorý je dobrý voči tým, ktorí počúvajú jeho príkazy a nehrešia. Boha, ktorý očakáva, že mu bude slúžené. Teda ten, kto mu ponúkne obeť, spevy, liturgiu, ten bude obľúbený. Z tejto pomýlenej koncepcie sa rodí náboženstvo, ktoré je spravované duchovnými vodcami a kňazskou triedou. Kňazi sa predstavovali ako sprostredkovatelia priazne Pána a nárokovali si preto na úctu a poslušnosť. Jednoduchí ľudia sú tak uzatvorení v „ovčinci“ s ich falošnými predstavami o pravom Bohu. Ježiš nie je prvý, kto napáda túto predstavu a obviňuje celý systém z „korupcie“ pôvodného úmyslu Boha. Robili tak aj mnohí proroci.

Obraz pastiera bol bežne spájaný aj s kráľmi, najmä v Mezopotámii, alebo aj s faraónom v Egypte. Často boli znázorňovaní so zakrivenou palicou v ruke. V židovskom národe však žiadny židovský kráľ nie je označený ako Dobrý pastier. Králi Izraela sú často opisovaní ako zlí pastieri, ktorí namiesto toho, aby pásli stádo, pasú sami seba, zneužívajú a zabíjajú svoje ovečky. Napr. prorok Ezechiel v kapitole 34; alebo Jeremiáš v kpt. 23 hovorí: „*Beda pastierom, ktorí strácajú a rozháňajú stádo mojej pastviny.*“ V Starom Zákone jediným dobrým pastierom je Boh: „*Pán je môj pastier, nič mi nechýba*“ (Žalm 23), alebo prorok Izaiáš hovorí: „*Hľa, Pán, Jahve prichádza v sile, ako pastier pasie svoje stádo, do náručia berie, bránky do lona dvíha*“ (Iz 40, 10-11). Nakoniec skutočným pastierom bude Mesiáš.

Zlodeji a zbojníci (banditi), kto sú to? Sú to všetci tí, ktorí udržiujú v nejakej svojej „ohrade“ iných ľudí na to, aby si ich mohli podrobiť a využiť, ba dokonca aj „zabiť“ (ich rozvoj, ich životnú silu). Nie sú to len „duchovní kariérnici“, ale všetci tí „šplhúni“ v celej spoločnosti, ktorí „preskakujú“ vytýčené múry, aby dosiahli svoj cieľ: moc, vplyv a peniaze. Neskôr sa pokúsím predstaviť niektoré z týchto „ohrad“, aby sme sa nechali oslobodiť hlasom nášho dobrého pastiera. On nechce aby sme boli otrokmi, aby sme boli zneužívaní.

Ježiš pokračuje: „Kto vchádza bránou, je pastier oviec. Tomu vrátnik otvára.“ Kto je ten „vrátnik“, ktorý rozpoznáva hlas pastiera a dokáže ho odlíšiť od zlodeja? Vrátnikom je svedomie človeka. My sme stvorení ako dobrí a vieme hneď rozlíšiť toho, kto sa približuje k nám z lásky a chce nás urobiť šťastnými, teda toho, kto nám chce darovať život od človeka, ktorý chce iba využiť a zobrať nám radosť a „život“. Ak svedomie nebolo zdeformované, ba priam úplne skorumpované, tak svedomie hneď rozoznáva, že Ježiš je dôveryhodná, krásna osoba, ktorá chce naše dobro. Svedomie rozozná pokrivenosť hlasov, ktoré sú odlišné ako Kristov hlas, ktorý nám zaznieva cez jeho Evanjelium.

Každý s tým máme skúsenosť: počujeme hlas svojho svedomia, ktoré nám hovorí: „*On má pravdu. On Ti chce dobro. On chce Tvoju slobodu. On Ťa chce vytriahnuť von z tvojich ohrád, do ktorých si uzatvorený.*“ Cieľ dobrého pastiera je vyviesť ovečky na slobodu, v ktorej sa dá naplno žiť život v plnosti. Ježiš hovorí, že pastier vchádza a vyvádza von z ohrád. Sloveso „vyviesť“ je použité aj v prípade, keď Boh vyvádza svoj ľud Izrael z otroctva v Egypte; znamená ísť tam, kde sú šire priestranstvá. Vrátnik pozná hlas pastiera. Keď sa počúva Evanjelium, počujeme v hĺbke svojho srdca: „Má pravdu. On Ti chce dobro, chce aby si žil, neprichádza, aby Ťa zneužil a využil.“ Počúvajte teraz, čo robí pastier potom, ako vyviedol ovečky z ohrád:

„Keď ich všetky vyženie, kráča pred nimi a ovce idú za ním, lebo poznajú jeho hlas. Za cudzím nepôjdu, ba ujdú od neho, lebo cudzí hlas nepoznajú.“ Ježiš im to povedal takto obrazne, ale oni nepochopili, čo im to chcel povedať.

Keď všetky vyženie, kráča pred nimi - nechce, aby sa človek uzatvoril do ohrád. A keď ich vyvedie, tak rovnako ako Boh, ktorý kráčal so svojím ľudom do zasnúbenej krajiny, tak aj Ježiš kráča pred svojimi ovečkami, aby ich voviedol do života. Skúsme pomenovať niektoré ohrady, z ktorých nás Ježiš prichádza vyviesť von.

Prvou ohradou môže byť „náboženský zvyk“, ktorý nie je vyjadrením pravej viery. Sú mnohé zvyky a tradície, ktoré sme zdedili a voči ktorým sme niekedy aj veľmi citliví. Ale keď počúvame Evanjelium, tak tieto naše zvyky sa ukážu v celej svojej nedokonalosti. Evanjelium nás chce oslobodiť, aby sme vošli do „sveta“, ktorý je krajší, širší, kde sme viac šťastní. Kde sme v dôvernom rozhovore a vzťahu s Bohom.

Druhou ohradou, v ktorej sme mnohí uzatvorení je „falošný obraz Boha“. Predstavujeme si ho ako vodcu, prípadne ako zákonodarcu, ktorý ustanovuje svoje zákony a nakoniec sa z neho stáva prísny sudca. Ak sa dodržiavajú všetky jeho príkazy, svedomie prežíva akúsi morálnu spokojnosť – a na základe toho očakáva istú „odplatu“ zo strany Pána. Ale podobný vzťah s Bohom nakoniec skončí v obavách a výčitkách, a nie v radosť, pretože je to jeho falošná predstava. Len ak sa prijme jeho skutočná láska, tak sa precíti, že sme osoby slobodné milovať.

Mnohí, žiaľ, keďže sa cítia „povinní“ podrobiť sa tomuto falošnému obrazu Boha, ktorý im bol odovzdaný, radšej ušli z „ohrady“, no potom beda: spadli do „ohrád“ ešte horších.

Ďalej sú „ohrady“ vlastných idolov, ktoré ovplyvňujú všetky naše rozhodnutia v živote. Napríklad: Ak niekto žije pre peniaze, pre kariéru, úspech... ak žiješ pre tieto skutočnosti si otrok. Nezodvihneš hlavu, nevidíš priateľa, nevidíš núdzneho: si zatvorený vo svojej „ohrade“ a nežiješ ako človek. Pastier aj týmto ovečkám adresuje svoje slovo a hovorí im: „Čo z toho máš, ak by si aj celý svet získal, ale žiješ život bez zmyslu?“ Potom sú „ohrady“ zlozvykov, morálnych nerestí, moci, potešenia... ak si otrok nechaj sa „vyviesť“ z týchto ohrád. Poznáme ideologické „ohrady“, ktoré zotročujú a klamú človeka a pritom sa tvária ako mienky, ktoré boli do nás vštepené ako vznešené. Nechaj sa oslobodiť! Sú ďalšie „ohrady“, ktoré sa vytvárajú kultúrnymi vzorcami cez rôznych umelcov, hrdinov, modelky, úspešné osobnosti. Pomyslime na „ohrady“, na úrovni kultúry ktoré znevažujú dôstojnosť ženy len na objekt obchodu! Evanjelium chce vyviesť von každého jedného z týchto „ohrád“, v ktorých sme uväznení.

Rovnako ešte jedna „ohrada“, ktorá sa týka veľmi osobnej oblasti, ale veľmi rozšírenej. Je to oblasť výčitiek, ktoré znemožňujú radovať sa, pozerat' sa dopredu. Ježiš, keď sa stretáva s ľuďmi, nikdy nepozera na ich minulosť. Učí nás pozerat' do budúcnosti. Po stretnutí s Kristom nezostaň zatvorený vo vlastných výčitkách. Ďalej sú „ohrady“ zatrpknutosti, ktorá Ťa núti pykať za chyby, ktorých si sa dopustil. Drží Ťa vo svojom vnútri a chce Ti nanútiť pocity viny; akoby radosťou zatrpknutosti bolo vidieť Ťa, ako stále trpíš; stále Ti pripomína chybu, ktorej si sa dopustil a dáva Ti vidieť seba samého ako zlého, špinavého, pomýleného. Každý z nás má svoje „ohrady“, v ktorých sa bytostne nachádza a len hlas Pastiera nás môže vyslobodiť. Ježiš neprichádza, aby nás vyviedol z jednej ohrady a voviedol do inej – väčšej. Nie! On nás prišiel vyviesť zo všetkých týchto „ohrád“ a priviesť nás na slobodu.

Ovečky nenasledujú cudzí hlas, pretože aj ony poznajú hlas pastiera. Rozlíšenie, kto je pravý pastier a kto zlodej je vyslovené samotnými ovečkami, pretože sme stvorení „veľmi dobre“. Ved' každý človek uprednostňuje pravdu pred klamstvom; inštinktívne chce slobodu a nie otroctvo, chce život, nie smrť. Ježiš nakoniec vysvetľuje aj záhadu brány k ovciam:

Preto im Ježiš znova vravel: „Veru, veru, hovorím vám: Ja som brána k ovciam: Všetci, čo prišli predomnou, sú zlodeji a zbojníci, ale ovce ich nepočúvali. Ja som brána. Kto vojde cezo mňa, bude spasený; bude vychádzať i vychádzať a nájde pastvu. Zlodej prichádza, len aby kradol, zabíjal a ničil. Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie.“

Očakávali by sme, že Ježiš povie: „Ja som Dobrý pastier“; ale nedeje sa tak. Povie: „Ja som brána k ovciam.“ Očakávali by sme, že by mal povedať: „Ja som

brána ovčince.“ Ale nie! On nemá nič spoločné s ohradami. On hovorí: „*Ja som brána k ovčiam*“ – ovce sú už vyvedené von na pastvu, sú slobodné a teraz majú byť správne nasmerované a musia prejsť smerom k Nemu, ktorý je brána. Kto prichádza skrze Krista, vstupuje do sveta slobody, do nekonečných priestranstiev tých, ktorí chcú byť skutočne ľuďmi. Nepomýľme si slobodu s tým, že si môžeme dovoliť robiť čokoľvek, čo sa nám zachce. Kto robí to, čo chce, čo sa mu páči, kto je skorumpovaný, rozpustilý – ten nie je slobodný, ale je otrokom vlastných žiadostí. Len ten, kto kráča cez bránu, ktorou je Kristus, má prístup do sveta slobody – do sveta Boha. Aj synoptici hovoria o tejto bráne a hovoria, že je to úzka brána a Ježiš pozýva vojsť cez ňu. Vyžaduje zrieknutie sa seba, nezištnú lásku, ba dokonca dar života; ale On je jediná brána, ktorá vovádza do skutočne ľudského života. Všetky ostatné ponuky života nie sú hodné života.

Potom nasleduje veta, ktorá nás zarazí: „*Všetci, čo prišli predomnou, sú zlodeji a zbojníci.*“ Ako to myslí? Ved' v histórii Izraela boli aj patriarchovia, proroci a sám Ježiš sa na nich odvoláva! Čo chce povedať? Všetky ponuky života, ktoré boli doteraz urobené, boli od zlodejov. Pomyslime na celú históriu. Sú to dejiny zbojníkov a zlodejov, pretože ich princípom je súťaž podľa zákona silnejšieho. Evanjelium nám dáva vidieť, ako môžeme zostať spolu v jednej spoločnosti. Aj pre nás, ktorí žijeme v „demokracii“, je aj ona príležitosťou na popretie bratskej lásky a spoločného dobra. Všetky ponuky, ktoré sú odlišné od Evanjelia, sú zbojstvá. „*Ja som brána. Kto vojde cezo mňa, bude spasený; bude vchádzať i vychádzať a nájde pastvu.*“ Vchádza do nového sveta a definitívne vyjde zo všetkých ponúk života, ktoré sú neľudské. Nakoniec rozdiel medzi ponukou Ježiša a ponukou všetkých ostatných zlodejov a zbojníkov je nasledovný: „*Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie.*“ Je to pozvanie aj pre nás: Vedieť rozlišovať Jeho hlas!

Autor: Fernando Armellini <https://www.youtube.com/watch?v=BFrjCtt9s1s>

Preklad: ThLic. Marek Iskra. Archív: <http://rodinabb.sk/liturgia-rodiny/>

Keď je kňaz mladý... *Ludia povedia:*

„Ešte ničomu nerozumie. Je moc mladý a neskúsený.“

Keď je starý...

„Nech ustúpi mladšiemu.“

Keď hovorí nahlas...

„On moc kričí.“

Keď hovorí potichu...

„Šepká, ani mu nie je rozumieť.“

Keď má dlhú kázeň...

„Tomu to dnes trvalo. Ten to naťahuje. Nemá hodinky?“

Keď má krátku kázeň...

„Odflákol to.“

Keď hovorí pomaly...

„Dnes mu to nejak nešlo.“

Keď hovorí rýchlo...

„Nie je mu rozumieť.“

Keď začína skôr...

„To na nás nemôže počkať?“

Keď začína neskôr...

„Kto má na neho čakať? Doma máme ešte veľa práce.“

Keď sa baví predovšetkým s mládežou...

„Na nás starších, ktorí mu chodíme pravidelne do kostola, nemá čas.“

Keď sa baví so starými...

„Nestará sa o mládež. A tá tvorí budúcnosť Cirkvi.“

Keď sa baví s chlapcami...

„Je na chlapcov.“

Keď sa baví s dievčatami...

„Je na dievčatá, ten sa isto ožení.“

Keď sa na niekoho viac usmeje...

„Je zle!“

Keď sa neusmeje...

„Hnevá sa. Čo sa stalo?“

Keď je chudý...

„Málo je, šetrí, ved' nemá na koho.“

Keď je tučný...

„Moc sa prejedá, nech to radšej rozdá.“

Keď rozdáva...

„Berie z farského.“

Keď nedáva...

„Je lakomý.“

Keď má pekné auto...

„Kde na neho vzal peniaze?“

Keď má staré auto...

„Má ho často pokazené. Stále nestíha a kam dáva peniaze?“

Keď kňaz opravuje...

„Nestará sa o duchovné veci. Zanedbáva duchovný život farnosti.“

Keď neopravuje...

„Kam dáva naše peniaze? Isto kradne.“